

Kriteriji za preverjanje in ocenjevanje znanja pri slovenščini

(I) PREVERJANJE ZNANJA

Načini preverjanja znanja posameznega sklopa so podani ob učnih sklopih v vsebinskem delu letne priprave. Preverjanje znanja je lahko ustno ali pisno. Sestavni del preverjanja znanja je tudi pregledovanje domačih nalog. Učitelj lahko za neopravljeno domačo nalogo, predvideno kot preverjanje znanja, napiše zaznamek v redovalnico NPS, s čimer označi, da dijak svojih obveznosti ni opravil, kar lahko vpliva na zaključeno oceno.

(II) OCENJEVANJE ZNANJA

Ocenjevanje znanja sledi preverjanju znanja. Upoštevamo Pravilnik o ocenjevanju znanja v srednjih šolah.

(III) NAČRT OCENJEVANJA

Načrt ocenjevanja pripravi učitelj za posamezni oddelek ob pričetku šolskega leta. Razpored pisnih preizkusov znanja vpiše v dnevnik. Dijaki so z razporedom pisnih preizkusov znanja v celotnem šolskem letu seznanjeni prvi teden septembra. Ustno ocenjevanje znanja je načeloma nenapovedano, napovedano pa zgolj po presoji učitelja v dogovoru z dijaki. Razpored govornih nastopov je napovedan.

(IV) VRSTE OCENJEVANJA ZNANJA

Ustno ocenjevanje je dveh tipov: (a) ocenjevanje znanja jezika in/ali književnosti (najmanj enkrat letno), (b) ocenjevanje govornega nastopa (vsaj enkrat v 4 šolskih letih).

Ena izmed ocen se lahko pridobi tudi z govornim nastopom, referatom, seminarsko ali raziskovalno nalogo (ocena po kriterijih, ki jih določi učitelj in z njimi seznanjeni dijake, ki se za tako nalogo odločijo) ali sodelovanjem v projektu oz. na tekmovanju iz znanja slovenščine.

Pisno ocenjevanje znanja je dveh tipov: (a) šolski esej (2–3 letno), (b) pisni preizkus znanja jezika in/ali književnosti objektivnega tipa (2–3 letno). Vsaj 2 šolska eseja se pišeta na literarno temo, za pozitivno zaključeno oceno mora biti pozitivna vsaj 1 ocena iz eseja.

V 4. letniku se lahko oceni predmaturitetni esej.

(V) OCENJEVALNA LESTVICA ZA OCENJEVANJE OBJEKTIVNEGA TIPA

Pisni preizkus znanja objektivnega tipa ocenimo glede na številčne meje, in sicer po načelu: 50 % možnih točk za oceno zadostno (2), 65 % za dobro (3), 80 % za prav dobro (4), 90 % za odlično (5).

(VI) KRITERIJI ZA USTNO OCENJEVANJE ZNANJA JEZIKA IN/ALI KNJIŽEVNOSTI

(A) UČNA VSEBINA

(a) Za oceno odlično (5). Dijak dobro pozna snov in jo razume ter pravilno odgovarja na učiteljeva vprašanja. Odgovore samostojno ali celo izvirno razloži, navaja svoje primere in dokaze.

(b) Za oceno prav dobro (4). Dijak pravilno odgovori na vprašanja, snov razume, jo utemeljuje, vendar ni samostojen in potrebuje učiteljevo pomoč.

(c) Za oceno dobro (3). Dijak sicer pravilno odgovarja na vprašanja, vendar trditev kljub učiteljevi pomoči ne zna prepričljivo utemeljiti in jasno dokazati. Snov delno razume.

(č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Kljub učiteljevi pomoči dijak le delno odgovori na zastavljena vprašanja. Znanje je na ravni skope reprodukcije osnovnih podatkov.

(d) Za oceno nezadostno (1). Dijak ne odgovarja ali kljub učiteljevi pomoči odgovarja nepovezano, zmedeno ali narobe.

(B) UPOŠTEVANJE PRAVIL KNJIŽNE IZREKE IN SODELOVANJE V POGOVORU

(a) Za oceno odlično (5). Dijak se dosledno izraža v knjižnem jeziku, uporablja primerno in bogato besedišče, skoraj ni zaznati jezikovnih napak. Odgovarja samozavestno, sproščeno, tekoče. Sodeluje v pogovoru.

(b) Za oceno prav dobro (4). Dijak skoraj dosledno upošteva knjižno izreko, morebitne napake sproti popravlja. Odgovarja samozavestno, sproščeno.

(c) Za oceno dobro (3). Dijak se pogosto izraža v neknjižnem jeziku, pomaga si z mašili, napake popravlja. Odgovarja nesproščeno, opazna je trema, govor ni tekoč.

(č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Dijak se izraža v neknjižnem jeziku, pomaga si z mašili, napak ne popravlja. Odgovarja nesproščeno, nejasno, pretrgano in tiho.

(d) Za oceno nezadostno (1). Dijak se izraža neknjižno. Če se zmoti, napak ne popravi, ker se jih ne zaveda. Uporablja številna mašila. Odgovarja nesproščeno, nejasno, pretrgano in tiho, momlja.

(VII) KRITERIJI ZA OCENJEVANJE GOVORNEGA NASTOPA

(A) UPOŠTEVANJE ZNAČILNOSTI BESEDILNE VRSTE

(a) Za oceno odlično (5). Dijak upošteva vse tipične značilnosti izbrane besedilne vrste. Besedilo smiselno členi in ga nadgradi z zahtevnejšimi sestavinami.

(b) Za oceno prav dobro (4). Dijak upošteva vse tipične značilnosti izbrane besedilne vrste. Besedilo smiselno členi.

(c) Za oceno dobro (3). Dijak upošteva le temeljne značilnosti besedilne vrste. Besedila večinoma ne členi.

(č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Dijak upošteva le nekatere značilnosti besedilne vrste in vpleta značilnosti drugih besedilnih vrst.

(d) Za oceno nezadostno (1). Dijak ne upošteva značilnosti izbrane besedilne vrste ali popolnoma zamenja značilnosti različnih besedilnih vrst.

(B) VSEBINA

- (a) Za oceno odlično (5). Dijak temo predstavi jedrnato, natančno, logično, jasno in prepričljivo. Upošteva vsa merila besedilnosti. Utemeljuje prepričljivo in izvirno.
- (b) Za oceno prav dobro (4). Dijak temo predstavi jedrnato, ne presplošno, jo logično in jasno razvije. Upošteva merila besedilnosti.
- (c) Za oceno dobro (3). Dijak temo pozna, predstavi jo z bistvenimi podatki, a je presplošen ali preveč podroben. Merila besedilnosti so prepoznavna. Stališča navaja, a jih ne utemeljuje.
- (č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Dijak temo predstavi z nekaterimi bistvenimi podatki, merila besedilnosti niso v celoti upoštevana, stališč večinoma ne navaja.
- (d) Za oceno nezadostno (1). Dijak temo predstavi zgolj z nekaterimi bistvenimi podatki, besedilnost (koherenca, kohezija, aktualnost) ni uresničena, stališča ne zavzame.

(C) ZNAČILNOSTI SLUŠNEGA PRENOSNIKA

- (a) Za oceno odlično (5). Dijak govori prosto, razločno, razumljivo, naravno, tekoče. Učinkovito, primerno uporablja slikovno gradivo in vidne spremljevalce govorenja. Ohranja stik s poslušalci in spremlja njihov odziv. Upošteva časovno omejitve.
- (b) Za oceno prav dobro (4). Dijak govori prosto, razločno, razumljivo, tekoče. Učinkovito uporablja slikovno gradivo. Ohranja stik s poslušalci. Upošteva časovno omejitve.
- (c) Za oceno dobro (3). Dijak govori prosto, večinoma razločno in naravno, a ne popolnoma tekoče. Raba slikovnega gradiva je sprejemljiva. Deloma upošteva časovno omejitve.
- (č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Dijak si pomaga z zapisanim besedilom, govori manj razločno, ne uporablja slikovnega gradiva, večinoma ne upošteva časovne omejitve.
- (d) Za oceno nezadostno (1). Dijak bere z zapisane predloge, ne uporablja slušnih in vidnih spremljevalcev govorenja, časovne omejitve ne upošteva.

(Č) JEZIKOVNA PRAVILNOST IN USTREZNOST

- (a) Za oceno odlično (5): Dijak govori knjižno, uporablja bogato in primerno besedišče, učinkovito upošteva medpovedno navezovanje.
- (b) Za oceno prav dobro (4): Dijak govori knjižno, uporablja primerno besedišče, upošteva medpovedno navezovanje.
- (c) Za oceno dobro (3): Dijak govori knjižno, a uporablja skromnejše besedišče, zgradba je sprejemljiva, a ne brez pomanjkljivosti.
- (č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Dijak govori knjižno, a okorno, skopo se izraža zaradi skromnega besedišča. Opazne so slovnične in pravorečne napake.
- (d) Za oceno nezadostno (1). Dijak se izraža neknjižno, okorno in skopo zaradi skromnega besedišča in neobvladovanja drugih značilnosti knjižnega jezika. V njegovem govorjenju je veliko slovničnih in pravorečnih napak ter slogovnih neustreznosti.

(VIII) KRITERIJI ZA OCENJEVANJE ESEJA

Podani so kriteriji za celostno (holistično) ocenjevanje, merila za analitično ocenjevanje pa

strukturiramo za vsako nalogo posebej po navodilih. Število točk pretvorimo v ocene po zgoraj sprejetih mejah, ne pod 50 % za zadostno oceno. Učitelj eseje od 1. do 4. letnika ocenjuje holistično in/ali analitično. Ravni znanja prilagajamo glede na posamezne letnike.

(A) VSEBINA

(a) Za oceno odlično (5). Obravnavanje teme je zanimivo, prepričljivo, zrelo, izvirno. Dijak pristopa k njej z več gledišč. Na koncu izpelje zaključke. Obvlada primerjavo z analizo, sintezo, vrednotenje.

(b) Za oceno prav dobro (4). Dijak snov pozna in razume, pristopa k temi problemsko. Pri primerjavi literarnih prvin se opira na študijsko gradivo, pride do samostojnih sklepov. Trditve logično izpeljuje. Zmožen je zavzeti osebno stališče do obravnavane problematike.

(c) Za oceno dobro (3). Vsebina je povezana z izhodiščno temo. Dijak snov pozna in razume, a so možne vrzeli v faktografskem znanju. Temo obravnava neproblemsko, prevladuje reprodukcija gradiva. Vrednotenje je le doživljajsko, a so tudi poskusi analize in primerjave.

(č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard. Poznavanje snovi je skromno. Gre le za obnavljanje vsebine književnega besedila. Dijakovo faktografsko znanje je sicer zadovoljivo, a je tudi precej nebitvenih podatkov. Razlaganja ni. Vrednotenje je na ravni doživljajskega opisa. Primerjava literarnih sestavin je poenostavljena in površna.

(d) Za oceno nezadostno (1). Med vsebino besedila in izhodiščno temo ni smiselne povezanosti. Vsebina je bolj ali manj povezana s temo, a je kakovost ubeseditve na tako nizki ravni, da ne ustreza standardu zahtevanega. Besedilo obravnava naslovno temo zelo poenostavljeno, poznavanje snovi je skromno in površno. Veliko je nebitvenih podatkov, ki se ne zahtevajo, ni pa relevantnih.

(B) JEZIKOVNA PRAVILNOST, SLOG, ZGRADBA

(a) Za oceno odlično (5). Besedilo je koherentno. Zgradba je ustrezna, včasih tudi izvirna. Besedišče je bogato, vsebuje subjektivne besedne zveze, povezane z literarnimi termini. Dijak obvlada tudi zahtevna skladijska in besedilotvorna pravila. Jezikovnih napak skoraj ni.

(b) Za oceno prav dobro (4): Besedilo je koherentno. Posamezni deli so izvirni. Je ustrezno členjeno. Termini so ustrezno uporabljeni. Dijak obvlada tudi zapleteno zložene povedi. Piše tekoče, jasno, jedrnato, logično. Besedilo vsebuje le lažje jezikovne napake.

(c) Za oceno dobro (3). besedilo je koherentno in ustrezno členjeno. Prevladuje smiselna povezava odstavkov. Raba strokovnih izrazov ni vedno ustrezna. Izražanje je v celoti logično. V besedilu so posamezne slovnične in pravopisne napake, vendar težjih napak skoraj ni oziroma se ne ponavljajo.

(č) Za oceno zadostno (2) – minimalni standard: Zunanja zgradba ne ustreza v celoti notranji. Pogoste so nepotrebne ponovitve povedanega. Besedišče je revno in stereotipno, nefunkcionalno ga dopolnjujejo nerazumljeni ali slabo razumljeni strokovni izrazi. Izrazno je besedilo zelo nerodno. Precej je jezikovnih napak, vendar so grobe napake redkejše od lažjih.

(d) Za oceno nezadostno (1): Veliko je ponavljajočih se enakih jezikovnih napak. Dijak ne obvlada tvorbe zahtevnejših povedi in pravil nadpovedne skladnje. Besedilo ni ne notranje ne zunanje ustrezno členjeno.

Za pozitivno zaključeno oceno mora dijak popraviti negativne ocene. Način in obseg določi učitelj.

(IX) POPRAVNI IZPIT

Popravni izpit iz slovenščine je sestavljen iz dveh delov: (a) pisni del traja 90 minut in obsega praviloma esej, po presoji učitelja pa lahko tudi preizkus znanja jezika in/ali književnosti objektivnega tipa; (b) ustni del traja do 20 minut in obsega tri vprašanja s področja jezika in/ali književnosti.

Dijak opravlja popravni izpit ali iz celotne snovi posameznega letnika ali iz delov snovi posameznega letnika, za katere pri ocenjevanju med poukom ni dosegel minimalnega standarda.

Za pozitivno oceno na popravnem izpitu mora kandidat pri obeh delih izpita doseči minimalne standarde znanja.

OPOMBA

V primeru izrednih razmer se bodo kriteriji ocenjevanja prilagajali navodilom MIZŠ in bodo zapisani v prilogi obstoječega načrta.

Kriteriji preverjanja in ocenjevanja znanja so bili sprejeti na sestanku aktiva in dopisno (28.8. 2023)

Vodja aktiva učiteljev slovenščine: Ana Ogrič